

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IV. Bonæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

& Greg. Tholosano locis citatis. Probat, & explicatur: Omnis dispensatio Superioris super impedimento, aut defectu ex gratia procedit, non ex iustitiæ debito: siquidem hoc ipso, quod defectus subest, non competit ius exigendi debitum. Atqui in postulato semper est impedimentum seu defectus in ordine ad assequendam prælaturam, in quo Superior dispensare debet: Ergo postulatio Prælati semper ex gratia, & non ex iustitiæ debito admittitur; consequenter iniuria non inferitur postulanti & postulato, si postulatio reiiciatur.

Veruntamen sicuti aliæ dispensationes v. g. circa vota, matrimonij impedimenta, irregularitates, &c. quodammodo debite sunt, si causa vrgens, præsertim publicæ necessitatis aut utilitatis, subsit, ita ut Prælati eo officio dispensare teneatur, sic etiam se res habet in postulatione. Quare quod Gl. ait in c. cupientes 16. in fine, ver. gratia, de elect. iniuriam inferri, si postulatio à duabus partibus facta non admittatur, improprie dictum est. Cum enim gratia non sit ex debito iustitiæ, eius derogatio non potest esse proprie iniuria.

- 7 Corollarium. Si Prælati Papæ inferior, facultate dispensandi super impedimento præditus, postulationem concordem, aut à duabus Capituli partibus ex iusta causa factam admittere nolit, à Superiore cogi potest, ut bene hic Gl. docet ver. gratia, argum. c. nullus 17. de iure patr. Ideoque postulantes, si eiusmodi ipsorum postulatio reiiciatur, Superioris Prælati officium implorare possunt, secundum doctrinam Gl. receptam hic ver. gratia, quod *remedium implorationis officij conceditur, cum proprie dicta actio desit*, uti constat ex c. 2. de officio Iudicis.

CAPITVLVM IV.

Bonæ.

PARAPHRASIS.

Cum Guilielmus Strigoniensis Archiepiscopus vitæ excessisset, Canonici eius ecclesiæ

vnanimiter postularunt Episcopum Colocensem: Sed suffraganei Episcopi huic postulationi se opposuerunt, eoque quod ipsis contemptis, quibus vnâ cum Capitularibus ius electionis competere, postulatio attentata esset. Contrâ Nuncij à Capitulo ad Pontificem destinati proposuerunt, sepius ab Episcopis illis assensum de nouo Præsule substituendo requisitum fuisse, absque responso: Cum itaque hæc Nuncij dicerent, & aduersarij alia quoque obijcerent, Innocent. III. Papa tale responsum dedit; Ut si Capitulum postulationem prosequi velit, aduersariis in contradictione persistentibus, ad Apostolicam Sedem Procuratores idoneos mittat: Sin autem illi à contradictione cessent, nihilominus Capitulum mittat procuratores, à quibus Pontifex informari queat. Postea verò aliqui Canonici à postulatione, quam Pontifici præsentarant, temere resiliens, Episcopum Quinqueecclesiensem postularunt: Sed Papa postulationem hanc, quippe in discordia factam & contra formam mandati sui reiecit: mandans denuò Capitulo Strigoniensi, ut ad electionem canonicam, vel postulationem concordem deueniant; alioquin ipsam Papam prouisurum esse ecclesiæ illi Pastorem: Verùm Canonici antequam hoc alterum mandatum accepissent, adhærentes priori mandato, in concordiam venerunt cum suffraganeis Episcopis, excepto Quinqueecclesiensi: Cum autem mandatum illud posterius aduenisset, magis discordes facti sunt: Nam qui primò Colocensem Archiepiscopum postularunt, adiunctis sibi quibusdam, eandem postulationem renouarunt. Alij verò, qui Quinqueeccles. Episcopum postularant, conuenientes in vnum ceteros Canonicos ad Capitulum vocarunt, ut postulatione concors vel electio canonica, iuxta Pontificium mandatum, fieret: Cum autem illi venire recusarent, ipsi qui vocarunt, existimantes penes se solos eligendi potestatem tunc existere, quod alij ius suum prosequi negligerent, dictum Quinqueeccles.

ecclē. Episcopum denuo postularunt. Ad id verò responderet Innoc. Papa, horum ab aliis dissidentium postulationem æstimandam non esse: quandoquidem ipsi antea Archiepiscopum Colocensem cum aliis postulauerint, & Papa eam postulationem admittendam censuerit. Etenim postquam postulatio postulantium subscriptione munita Pontifici oblata fuit, recederet illi haud possunt; cum alioquin illud iudicium immutare concessum esset. Consideravit quidem Pontifex, quòd non tantum eam Episcopi postulationem, sed etiam alteram Archiepiscopi improbare posset, & ipsemet Ecclesiæ Pastorem prouidere; quia ita in posteriore mandato continebatur, vt ad nouam canonicam electionem, vel concordem postulationem accederetur; alioquin Papam prouisurum: Illi autem eo accepto mandato, canonice electione non facta, in postulando magis etiam, quàm prius, discordes fuerunt: Veruntamen quia plenam de personis in regno Vngariæ notitiam non habebat, alienigenam verò ipsis præficere consultum non arbitrabatur, postulationi ipsorum acquiescendum esse iudicauit. Tametsi verò ex vna parte honestius esset, si suffraganeus ad Metropolim, quàm vt Archiepiscopus promoueretur, ex altera tamen parte consultius videbatur partem potiorē postulantium sequi; adeòq; Archiepiscopum Colocensem (quippe in quem omnes, quorum suffragia requirebantur, licet diuersis temporibus, consenserant) ecclesia Colocensi liberatum, ad Metropolim Strigoniensem transferre; quod vigore præsentium literarum facit, atque promittit, pallium Archiepiscopale pro eius Metropolitanæ ecclesiæ viū se postea transmisiurum.

SUMMARIUM.

1. Qui per diurnæ consuetudinis præscriptionem acquisiuit ius eligendi Prælatum, censetur etiam acquisiuisse ius postulandi.

2. *Vi quis præscribat ius eligendi, & consequenter postulandi, requiritur, & sufficit tempus ordinarium, videl. 40. annorum, si ius electionis contra Capitulum præscribatur.*
3. *Si existens in possessione iuris eligendi & postulandi non vocetur, agere potest ad postulationem, qua ipso contempto peracta est, rescindendam.*
4. *Si omnes Capitulares, aut Collegiati ad Capitulum vel Concilium legitime vocati sint, & aliqui accedere negligant, qui præsentibus sunt, statuere sine ipsis præsentibus, ita vt acta valeant, modo pars maior præsentium consentiat.*
5. *Contraria est doctrina Legistarum, que hic conciliatur.*
6. *Si vel vnus contemptus fuit, is contemptum prosequi potest, & petere electionis rescissionem.*
7. *Si postulatio Superiori nondum præsentata sit, possunt postulantes recedere, aut etiam nuncium ad Superiorem destinatum reuocare.*
8. *Promouens aliquem ad Prælaturam, debet plenam notitiam habere, quòd idoneus sit.*
9. *Decens est, vt aliquis ex eiusdem ecclesiæ corpore ad Prælaturam assumatur, si idoneus adsit.*
10. *Sicut etiam, vt quis à minori dignitate ad maiorem transcat, & promoueatur.*
11. *Si Archiepiscopus ad aliam ecclesiam Metropolitanam auctoritate Papæ transferatur, aliud nouum pallium petere debet.*
12. *Antiquum pallium secum defert, non vt eo utatur, sed vt cum eo & nouo sepeliatur.*

NOTANDVM I. Circa ea verba: *Asserentes, quòd eis contemptis, &c.* Qui per diurnæ consuetudinis præscriptionem acquisiuit ius eligendi Prælatum, censetur etiam acquisiuisse ius postulandi. Ita ex textu isto colligit Abb. hic n. 4. Tametsi enim præscriptio, quippe stricti iuris, non extendatur de casu in casum, argum. c. cum olim

18. vbi idem Abb. Panorm. num. vlt. de præscript. cum nō plus aliquis præferbat, quàm possideat, fallit tamen ea doctrina in ijs, quæ necessariò connexa sunt, tanquam tendentia ad vnum finem; cuiusmodi sunt electio & postulatio; ad eò vt cuiusque ius eligendi competat, eidem etiam postulatio concessa sit. Quamobrem si aliquis, qui è corpore ecclesie seu Capitulo non est, ad eligendum Prælatum admittatur, non tanquam ex gratia, sed tanquam ei ius competat, v. g. ratione dignitatis suæ, poterit is temporis diuturnitate, cum bona fide, non tantum acquirere ius eligendi, sed etiam postulandi, prout Abb. hic annotauit cit. n. 4. argum. c. cum in tua 30. de decimis: Nam etsi in possessione postulationis non fuerit directè, & secundum se; eò quòd occasio se non obtulerit postulandi; fuit tamen per accidens, & ex consequente: quia ius eligendi ordinariè secum trahit ius postulandi.

2. **QVÆRITVS.** Quanto tempore opus sit, vt ius eligendi, & consequenter postulandi aliquis præscribat, cui id secundum ius non cõpetit? Respondèo ex ijs, quæ docui lib. 3. Th. mor. tr. 1. cap. 9. n. 5. & 6. & quæ Abb. hic tradit n. 20. Requirit, & sufficere tempus ordinarium, vid. 40. annos, si ius electionis contra Capitulum præscribatur, prout etiam Gl. docuit in cap. 3. ver. in trium, de causa possess. & propriet. Idque inde ostenditur, quia huius iuris possessio nō acquiritur, nisi cum scientia & patientia Capitularium: Positã autem scientiã & patientiã, adest præscribendi titulus; consequenter præscriptio, tametsi ius repugnet, aut præsumptio sit contra præscribentem; quia vid. is è corpore ecclesie non est (dummodo, vt ponimus, bona fides non desit) 40. annis perficitur, vt constat ex cap. 1. de præscript. in 6. Tametsi fortasse qui præscribit vni tantum electioni, tanquam ius habens, interfuerit, quia electus Prælatu 40. annis ecclesiam rexit, prout Gl. paulò antè citata notauit.

Adde, quòd ius eligendi, consequenter postulandi, citius acquiri possit per tacitum consensum Capitularium, si extraneum absque vlla protestatione sponte admittant, iux-

ta iuris reg. 43. in 6. *Qui tacet, consentire videtur*, quòd verum est in caso, si consentire nolens, contradicere deberet, argum. cap. 2. de confessis in 6. Dummodo Capitulares errore non ducantur, existimantes extraneo illi ius competere, cum non competat: Error enim tollit consensum; sed non præscriptionis remedium.

NOTANDVM II. Si quispiam existens in possessione iuris eligendi, & postulandi, non vocetur, agere potest ad postulationem, quæ ipso contempto peracta est, rescindendam. Ita hic in textu, iun. Gl. ver. eis contemptis; & idem de electione quæ mero iure valida est, rescindenda, propter contemptum, habetur in cap. bonæ 36. de electi. Quia, vt supra dixi, electio & postulatio iure æquiparantur quoad ius suffragandi: & ideo quòd statuitur de vno, statutum etiam censetur de altero.

NOTANDVM III. Si omnes Capitulares, aut Collegiati ad Capitulum vel Concilium legitime vocati sint, & aliqui accedere negligant, qui præsentibus sunt, statuere sine ijs possunt, ita vt acta valeant, etsi non maior pars Capituli seu Collegij præsens sit dummodo pars maior præsentium consentiat. Ita colligitur ex textu huius cap. ibi, *Intelligentes, penes se tantum remansisse facultatem liberam eligendi*: Idque docet Gl. in Clem. quòd circa, de elect. ver. quæ in facto, Innocent. in cap. 1. de maior. & obed. Ioan. Andr. in c. in causis num. 12. de electi. Abb. in cap. cum omnes num. 13. de Constit. Tametsi contrarium doceant Legistæ, vt videre licet apud Bartol. in l. omnes populi quæst. 2. de iust. de iure, Iason. in l. iurifigentium §. Hodie tamen, num. 7. ff. de pactis, vbi aiunt, opus esse, vt duæ totius vniuersitatis seu Collegij partes præsentibus sint, & quòd maior pars præsentium statuerit, illud ratum esse oportere; dummodo omnes vocati, & nemo contemptus sit: Quia duæ partes ordinis totius Curie vicem suppleant, ait Gl. in l. nulli ff. Quod cuiusque vniuersitatis &c. idemque colligitur ex l. nominationum 46. ff. de decurionibus lib. 10. vbi id ipsum Bartol. & alij obseruant.

5 Sed conciliatio fieri debet ex doctrina Innocentii in c. cum nobis n. 6. de elect. Abb. in c. cum inter n. 5. & c. in causis n. 9. eod. tit. c. 1. n. 5. de maior. & obed. Vel loquimur de iure conuocandi Capitulum seu Collegium; Vel loquimur, posita legitima vocatione, de iure eligendi, aut decernendi. Si primum; vel aliquis est constitutus, qui cum auctoritate vocare possit Capitulares, aut Senatores: tum eo legitime vocante, qui presentes sunt, secundum maioris & sanioris partis suffragia, eligere aut decernere possunt: Nisi alia sit loci consuetudo, vel nisi negotium arduum sit, ad quod expediendum necesse videatur plures expectari; præsertim si ius ipsum longius tempus concedat, v. g. trimestre pro electione faciendi post mortem Prælati, c. ne pro defectu 42. de elect. Vel nemo ad hoc constitutus est, tum necessarium esse videretur, ut duæ partes Capitularium vel Collegiatum conueniant ad eligendum, vel decernendum: ita ut quod maior præsentium pars statuerit, id ratum sit (saluo iure rescindendi, si qui contempti fuerint) propterea quod potentia Capitularis, seu Conciliaris veluti tota in duabus partibus resideat, ut colligitur ex cit. c. cum nobis 19. de elect. & tradit ibi Abb. n. 9. Vbi eadem ratio ait, ut Capitulum coarctando terminum temporis trimestris alios vocet ad electionem, necesse esse, ut duæ partes Capitularium consentiant; Nisi peculiaris aliqua necessitas urgeat, vel periculum in mora sit: tum defendi potest doctrina Gl. in cit. c. cum nobis, ver. reuocare, si maior & sanior pars procedere velit ad electionem, quod id facere possit, præfixo termino, siue die conueniendi etiam ante trimestre tempus elapsum.

Sin autem de posteriore sermo sit, videlicet de iure eligendi, aut decernendi, posteaquam Capitulum conuocatum est, siue à Superiore, siue à Decano, aut Seniore iuxta ecclesiæ consuetudinem ad id constituto, siue à duabus partibus Capituli, aut Collegij, iuxta ea, quæ paulo antè dixi; Tunc, si aliqui non adfuerint, quia venire nolunt, aut non possunt, nec Procuratorem loco sui constituent, veluti

non censentur in numero Capitularium, aut Collegiatorum pro eo actu peragendo; alijque, quamuis pauciores sine illis procedere possunt, ut dixi supra in not. isto 3. argum. huius c. & tradit Abb. in c. quia propter n. 4. & 12. de elect. Franc. de Pauinis in tract. de potest. Capituli prælud. 54. n. 12. Sin autem plures adesse possint, ac velint, non valebit, quod agitur, si pauciores, quam duæ partes ad eligendum, aut decernendum conuenierint; At verò præsentibus duabus partibus, quod à maiore & saniore parte gestum, vel statutum est, validum censeri debet, ut supra cit. Doctores tradunt cum Glossa in cit. l. nulli ff. Quod cuiusque Vniuersitatis, argum. l. quod maior 19. ff. Ad Municipalem; Quod maior pars præsentis Capituli, vel Collegij decreuerit, pro eo habendum esse, ac si omnes decreuissent; dummodo duæ partes adfuerint, ut videlicet vis Capitularis ad eligendum, aut decernendum non desit.

Loquor autem hic duntaxat de valore actus, v. g. electionis: Interim fateri oportet, si vel vnus contemptus fuerit, seu non vocatus, qui vocari potuisset, ac debuisset, quod contemptum profequi possit, siue petere, ut electio rescindatur, ut supra dictum in 2. not. & dicitur infra in c. quod sicut, 28. de elect.

NOTANDUM IV. Postquam postulatio Superiori præsentata fuit, postulantes recedere seu variare non possunt, sed illius iudicium expectare debent; Ita hic in textu §. Nec obstabat: Vbi etiam ratio adiungitur; quia si possent recedere postulantes, nobis frequenter illuderent, & iudicium nostrum ab eorum pendere arbitrio videretur.

Sed QUÆSTIO est, Si postulatio Superiori nondum præsentata sit, an postulantes recedere possint, aut etiam nuncium ad Superiorem destinatum reuocare? Negat Gl. in c. seq. ver. nullum, & c. vlt. ver. permissio: hoc tit. post publicatum scrutinium à postulatione resilire concessum esse, argum. c. publicato 58. de elect. Sed affirmatiua pars quaest. colligitur ex cit. §. Nec obstabat,

Et 3. stabat,

7 stabat, per sensum contrarium, & docuit Hostienf. in summ. huius tit. n. 12. Ioann. Andr. in hoc c. n. 8. Abb. n. 11. Imola & Abb. in cit. c. publicato, Syl. ver. postulatio q. 8. & dixi etiam in Theol. mor. lib. 4. tr. 2. cap. 12. n. 10. Neque obstat cit. c. publicato scrutinio, ubi id traditur de electione: Est enim discrimen, quod actus electionis procedat secundum ius commune, ex debito officij: consequenter, si legitime suffragia data & publicata sunt, resilire deinde non licet, ut dicitur in c. 3. de elect. & cit. c. publicato: At verò actus postulandi tendat ad gratiam & dispensationem impetrandam, contra iuris communis tenorem: nemo autem gratiam aut dispensationem petere cogitur; & reditus ad iuris communis formam favorabilis, & plerumque permissus est.

8 **NOTANDVM V.** Qui aliquem ad Prælaturam promouet, debet plenam notitiam habere, quod idoneus sit; cum alioquin graue detrimentum ecclesiæ inferri possit. Ita sumitur ex hoc c. §. Quia verò non plenā. Eapropter etiam Roman. Pontifex testimonia recipere solet de moribus & scientia, qui in Curia promouentur; præsertim ad episcopatus. Videri potest Bulla Gregor. XIV. Pontificis, cuius initium *Onus Apostolica.*

9 **NOTANDVM VI.** Decens & conueniens est, ut aliquis ex eiusdem ecclesiæ corpore ad Prælaturam assumatur, si idoneus adsit. Ita colligitur ex hoc c. ibi, *Nec volumus præficere alicuium*, ubi id notat Gl. & ex c. nullus inuitis, 13. d. 61. ex quo textu colligitur, esse veluti indicium, in ecclesia seu corpore Collegij idoneum non esse, si alienus seu extraneus promoueat. Veruntamen cum id principaliter in fauorem Capitularium cedat, ipsi huic iuri ac fauori renunciare possunt, & ex alia ecclesia personam idoneam eligere, aut postulare; & quidem laudabiliter, si id ecclesiæ suæ utile videatur. Quâ de re in c. cum nolis 19. & c. cum inter 21. de elect.

10 **NOTANDVM VII.** Decens est, ut aliquis à minore dignitate ad maiorem transeat, seu promoueat, v. g. Episcopus ad ecclesiam metropolitanam. Ita sumitur ex hoc

c. iun. Gl. recepta ver. honestius, l. ut gradatim 11. ff. de munerib. & honoribus, & c. legimus 24. in fine, d. 93. Ob causam verò necessitatis, aut utilitatis, concedi potest transitus ad dignitatem parem, ut hic apparet, & colligitur ex c. vlt. de transl. Episc.

NOTANDVM VLT. Si Archiepiscopus ad aliam ecclesiam Metropolitanam, auctoritate Papæ transferatur, aliud nouum pallium petere debet. Ita sumitur ex textu c. in fine, & notat ibi Gl. recepta ver. pallium, rationem dans, quia *pallium datur personæ, sed contemplatione loci.* Ex quo sequitur, quod vterque tam translatus, quam successor in ecclesia metropol. ex qua transferitur, nouum pallium petere debet: Nam pallium, cum personæ datum sit, non transit ad successorem: Et cum personæ datum sit cum ordine ad ecclesias certæ provincie, aut diocesis, ideo Archiepiscopo ad aliam ecclesiam Metropolitanam translato vlti esse non potest, uti ex hoc c. constat. Interea rectè monent Innoc. in c. 2. ibid. Ioann. Andr. & Abb. n. 7. quod Archiepiscopus translatus pallium suum deferat; non vt eo vtatur, sed vt cum eo sepeliatur. Quare colligit hinc Innoc. cit. loco, talem Archiepiscopum cum vtroque; pallio sepeliendum esse; ita tamen, vt posterius acceptum alteri suppositum sit: vel secundum quosdam (quod & conuenientius esse videtur) vno tantum induatur, quod posterius accipit; alterum vero subiiciatur corpori, aut capiti eius.

CAPITVLVM V. Postulationem.

PARAPHRASIS.

Cum Capitulum Strigoniense, ut vidimus in præced. cap. Colocensem Archiepisc. vniuersim postulasset, sed aliqui se apponerent, contemptum allegantes; scripsit Innoc. III. Licet per postulationem huiusmodi nullum ius sit alicui acquisitum, ideòque eam sine vllius præiudicio reijcere possit; tamen ex speciali gratia

ita